

NORSK
FORFATTERSENTRUM
PRESENTERER

Æ Å

T R O N D
H E I M L I
T T E R A T
U R F E S
T I V A L

TORSDAG 7. TIL
SØNDAG 10.
MAI 2015

TEMA: ORIENTERING

Æ Å TRONDHEIM LITTERATURFESTIVAL
TORS DAG 7. - SØNDAG 10. MAI
TEMA: ORIENTERING

Billetter

Festivalpass: 400/300 (student og honnør)
Billetter ved inngangen eller bestilling til: janne@forfattersentrum.no

Arrangør

Norsk Forfattersentrum Midt-Norge
Janne Olden, prosjektmedarbeidar, janne@forfattersentrum.no
Martin Ingebrigtsen, formidlingskonsulent, martin@forfattersentrum.no
Guri Sørungård Botheim, avdelingsleiar, guri@forfattersentrum.no

Æ Å Trondheim litteraturfestival blir arrangert annakvart år. Arrangør er Norsk Forfattersentrum Midt-Norge i samarbeid med eit kunstnarisk råd.

Norsk Forfattersentrum er ein medlemsorganisasjon for forfattarar med 1300 medlemmar i heile landet. Vi skapar kontakt mellom forfattarar og publikum og sikrar at forfattaren får riktig honorar.

Kunstnarisk råd

Kaisa Aglen, Rune F. Hjemås, Harald Nortun, Mathias R. Samuelsen, Siv Gøril Brandtzæg, Christian Aske Myrhaug og Silje Warberg.

Kontakt

Norsk Forfattersentrum Midt-Norge
Bakkegata 1A, 7014 Trondheim
Tlf. 21 09 57 70
www.forfattersentrum.no

Samarbeidspartnarar

Miljødirektoratet, Babel Visningsrom for kunst, Rockheim, Trondheim kunstmuseum, Adrianstua, Bislet Bok, NTNU, Grafill, Litteratur på Blå, Cinemateket Trondheim, Kartverket Trondheim og Trøndersk forfattarlag.

Sponsorar

Trondheim kommune, Institusjonen Fritt Ord, Nordisk Kulturfond, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Torstein Erbos Gavefond, Norsk Forfattersentrum Medlemsfondet og forfattarane sine forlag.

Festivalbokhandel

Bislet Bok

Æ Å 2015

© NORSK FORFATTERSENTRUM MIDT-NORGE

Ikkje sjeldan blir nytteverdien av kunst og kultur sett under debatt. Mange meiner at kunstnarisk verdi bør kunne talfestast i kroner og øre og kunstnariske opplevingar i timetal og kompetanssmål. Vi er ikkje samde i at det er prislappen som avgjer kor verdifull eller nyttig kunsten er.

«Jeg skriver romaner for å gi leseren en erfaring han eller hun ikke finner andre steder!», seier forfatter og festivalgjest Rune Christiansen i eit intervju i Vinduet. I litteraturen finn vi stader vi elles ikkje ville funne, personar og lagnadar vi elles ikkje ville møtt, og erfaring vi elles ikkje ville ha fått utforska: Vi opnar ei bok, og ei ny orientering tek til. Gjennom litteraturen får vi stadig tilgang til nye landskap, nye menneske, nye dimensjonar.

Festivaltema i 2015 er *orientering*. Å orientere seg handlar om å vite kvar ein er, peike ut retningar og finne ut kvar ein skal. Brå eller gradvise endringar i omgjevnadar, i konkrete eller mentale terreng, gjer at ein tidvis er nøydd til å orientere seg på nytt. I ei skiftande verd er litteraturen det kartet som stadig held seg oppdatert, samtidig som den er hukommelsen som veit kvar vi har vore.

Æ Å Trondheim litteraturfestival har i år for fyrste gong motteke støtte frå Nordisk Kulturfond. Denne anerkjenninga av festivalen er vi glade for. Støtta er ekstra viktig i eit år der Norsk kulturråd på overraskande vis har bestemt seg for å kutte all støtte til Norsk Forfattersentrum sine festivalar.

Heldigvis har vi mange gode støttespelarar som ynskjer seg litterære opplevingar i Trondheim. Vi sender ein stor takk til finansieringskjeldene, samarbeidspartnarane, det kunstnariske rådet og alle dei frivillige. Utan dykk, ingen festival!

Finn fram det kartet som freistar deg mest, og spring ut i det litterære terrenget saman med oss! Velkomen til Æ Å Trondheim litteraturfestival 2015.

Vennleg helsing
Janne Iren Olden, Martin Ingebrigtsen og Guri Sørungård Botheim
Norsk Forfattersentrum Midt-Norge

07.05.15
TORSDAG

FORFLYTTINGAR

MILJØDIREKTORATETS KANTINE

Lunsjarrangement for publikum og tilsette.

GRATIS INNGANG

KL. 12.00

VITSKAP MØTER LYRIKK

Frøydis Sollid Simonsen les frå *Hver morgen kryper jeg opp fra havet*.

ROCKHEIM, RESTAURANTEN

INNGANG KR 150/100 FOR HEILE KVELDEN

KL. 19.00

OPNING AV FESTIVALEN

KL. 19.30

NORDEN I TRONDHEIM

Opplesingar med Erica Löfström (Sverige/Noreg), Markus Lantto (Sverige/Noreg) og Jolin Slotte (Finland/Noreg). Desse tre forfattarane har alle bakgrunn frå dei nordiske nabolanda våre, men bur for tida i Trondheim.

KL. 20.00

NÅR VERDEN VISER SITT KANSKJE

Vi møter Peter Waterhouse (Austerrike) i samtale med Arild Vange, som har omsett Waterhouse sin nyaste roman til norsk, *Krieg und Welt (Krig og verden)*. Forholdet mellom far og son står sentralt, og romanen blir skildra som sjølvbiografisk, med eit eg som sjenerøst og leikande inviterer lesaren med på ferda. Samtala er på engelsk.

KL. 21.15

DET EVENTYRLEGE

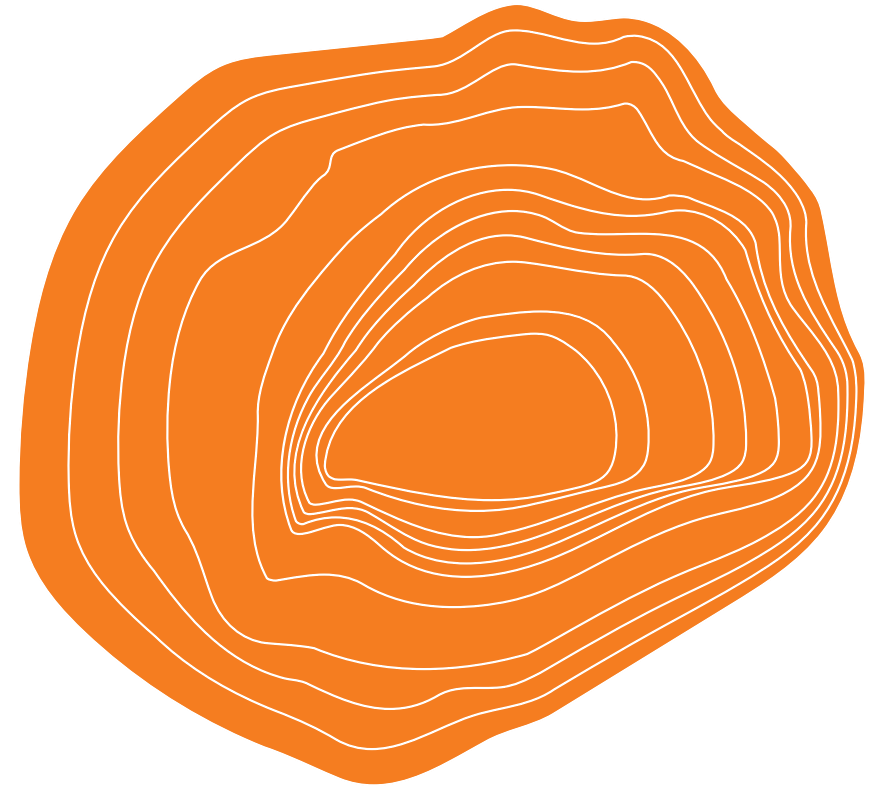
Tor Åge Bringsværd er ein fantasirik og anti-rasjonell forfattar som alltid har vore interessert eventyr, myter og segn. Her kåserer han om det eventyrlege og inviterer publikum til dialog.

ROCKHEIM SCENE

KL. 22.30

NATTFILM MED RUNE CHRISTIANSEN

Rune Christiansen presenterer og viser fram ein av favorittfilmene sine, det sørkoreanske dramaet *The day he arrives* av den sør-koreanske filmskaparen Hong Sang-soo (f. 1960). Filmen er ein vakker meditasjon over relasjonar mellom menneske, den handlar også om det å lage film og dei ukjende kreftene som styrer liva våre.

Førestill deg at du er ein stein og at steinen er deg. Ta den tida du treng.

KURT JOHANNESSEN

Andre øvingar (2001)

BARNEBOKPROGRAM

BABEL VISNINGSROM FOR KUNST
GRATIS INNGANG

KL. 11.00

KARSTEN OG PETRA

Bokserien om Karsten og Petra har vorte ein suksess blant dei minste barna. Tor Åge Bringsværd les.

KL. 12.00

GLASSKLOKKEN

Glassklokken er ei forteljing om ei gammal dame som samlar døde dyr om natta og plasserer dei i ei glassklokke. Bjørn Arild Ersland les. Passar godt for barn i alderen 7 til 12 år.

BABEL VISNINGSROM FOR KUNST
GRATIS INNGANG

KL. 14.00

DIGITAL LITTERATUR – EIN PRESENTASJON

Dei siste åra har norske forlag i stadig større grad satsa på interaktive barnebøker. I 2012 var målet til Gyldendal og fleire andre forlag å selje fleire «appbøker» enn papirbøker til barn. Tilbodet av interaktiv barnelitteratur har hatt ei nær sagt eksplosjonsarta auke sidan nettbrettet kom. Samstundes har denne litteraturen også vorte kritisert for å vere keisam og ikkje ta det interaktive formatet på alvor. Og er den digitalt berika litteraturen berre for barn? Presentasjon ved Sara Brinch, førsteamanuensis ved Institutt for kunst og medievitenskap, NTNU.

KL. 14.45

OKTOBERS GJENDIKTINGSSERIE

James Sacré, Jaques Roubaud, Nanni Cagone og Peter Waterhouse er nokre av forfattarane som er gitt ut i Forlaget Oktobers gjendiktingsserie. Rune Christiansen er redaktør for serien og fortel om arbeidet.

KL. 15.30

OM NOKO

Bildekunstnaren, performancekunstnaren og forfattaren Kurt Johannessen les eigne tekstar og fortel om bokserien «Om noko». Johannessen gjev ut artists books på eige forlag. Mange av bøkene hans er tekstrelaterte, medan andre er laga med utgangspunkt i teikningar eller foto. Bøkene er visuelle, poetiske og humoristiske.

KL. 16.00

**ÅRETS VAKRESTE BØKER 2015 –
UTSTILLINGSOPNING**

Grafill er ein interesseorganisasjon for alle som arbeider med eller utdannar seg innan visuell kommunikasjon. Grafill har kåra Noregs vakreste bøker, og desse står utstilt hos Babel fram til og med 16. mai.

ROCKHEIM, RESTAURANTEN

INNGANG KR 150/100 FOR HEILE KVELDEN

KL. 19.00

**Æ Å FEIRAR SIN FAVORITTLYRIKKDEBUTANT
2013–2014**

Før Æ Å Trondheim litteraturfestival 2015 las det kunstnariske rådet alle dei norske diktdebutantane frå 2013 og 2014. Målet var å finne ei debutbok som skilde seg spesielt ut. Valet fall på *Kan jeg finnes i andre formater* av Isabell El-Melhaoui.

KL. 19.15

TRE LES HØGT

Opplesingar med Frøydis Sollid Simonsen, Rune Christiansen og Mona Høvring, tre forfattarar med utforskande, presist og lyrisk språk.

KL. 20.00

ADVICE FOR LOVERS

I diktsamlinga *Advice for lovers* går Julian T. Brolaski (USA) i dialog med den klassiske romerske diktaren Ovid og hans *Amores*, men med eit noko meir alternativt syn på kjønn og seksualitet. Linda Klakken har i boka *Mamma, kone, slave* skildra livet som skeiv småbarnsmor i dagens Noreg. Vi ventar oss gode råd for både kjærleik og poesi – og kanskje eit og anna sjekketriks – når dei to samtalar med Ovid-ekspert Thea Selliaas Thorsen. Samtala er på engelsk.

ROCKHEIM SCENE

INNGANG KR 150/100

(med festivalpass/kveldspass kan plassbillett reserverast hos Rockheim på e-post rockheim@rockheim.no eller på tlf. 73 60 50 70).

KL. 21.00

**MENNESKE/MASKIN/MUSIKK – TORGRIM
EGGEN OM KRAFTWERK**

Musikkforedrag i samarbeid med Rockheim.

Foredraget handlar om Düsseldorf-kvartetten som utvikla seg frå avantgardistisk konseptkunst til ekte listepop – og tilbake igjen! For i dag er Kraftwerk tilbake der dei begynte: i kunstgalleria. Framsyningane deira er utselde på sekund.

Med musikk- og videoeksempel fortel Torgrim Eggen om korleis tysk rockemusikk på 1970-talet vart som han vart, og om korleis visjonærene Ralf Hütter og Florian Schneider reindyrka ein fullstendig elektronisk stil som går igjen i det meste vi høyrer på i dag. Dei påverka David Bowie, synthpop, hiphop og techno. Vi får høyre om korleis gruppa tenkte, levde og arbeidde.

Torgrim Eggen har gitt ut 14 bøker og er tidlegare redaktør av m.a. musikkavisa BEAT. Han kjøpte sitt første Kraftwerk-album (*Autobahn*) i 1975 og intervjuva den ekstremt mediesky Ralf Hütter i 1990. Tidleg på åttitalet sysla han sjølv med heil- og halvelektronisk popmusikk.

BARNEBOKPROGRAM
TRONDHEIM KUNSTMUSEUM
GRATIS INNGANG

**KL. 11.00
RUFFEN**

Det er meir enn 40 år sidan norske barn for første gong vart kjend med Ruffen, sjøormen som ikkje kunne symje. Her les Tor Åge Bringsværd om Ruffen for barn og nostalgiske vaksne.

**KL. 11.45
DET FØRSTE BARNET PÅ MÅNEN**

Peter har fått ei uvanleg og litt skummel bursdagsgåve: Han skal få bli det første barnet på månen! Bjørn Arild Ermland les for barn og uredde vaksne.

TRONDHEIM KUNSTMUSEUM
INNGANG KR 150/100

**KL. 13.00
OM Å SKRIVE CAMILLA**

Mona Høvring vart nominert til Nordisk råds litteraturpris i 2014 for *Camillas lange netter*. Dette er ein fortetta og eigenarta roman om eksistensielle vilkår, om oppvekst, begjær og søvnløyse. Boka inneheld små, intense forteljingar basert på Camilla Collets minneverk *I de lange Nætter*. Høvring fortel her om prosjektet i samtale med Camilla Collett-ekspert Silje Warberg.

KL. 14.00

DET NYE KOMMUNEKARTET

Bjørn Arild Ermland er forfattern bak boka *Bygdepolitikk*. Boka er ei slags roadmovieaktig bygdebok om Randaberg kommune. Ermland tok fatt på prosjektet med ein mistanke om at dette skulle bli skrekkeleg keisamt, og utan at han ein gong visste kva eit formannskap var. Resultatet har begeistra eit stort publikum, inkludert Ermland sjølv. Her presenterer han boka og fortel om korleis ho vart til.

KL. 15.00

SORT FREKVENS

Theis Ørntoft (Danmark) har utforska både individet og fellesskapet i tekstane han har gjeve ut. Her møter vi han i ein samtale om korleis han skriv om natur og samfunn i lyrikken sin.

KL. 15.30

DARK SIDE OF THE MOON: TORGRIM EGGEN OM JERN

I 2010 publiserte Torgrim Eggen romanen *Jern*. I denne e-post- og bloggbaserte idéromanen besøkjer vi ei nazi-feministisk UFO-dommedagssekt med hovudkvarter i Aremark i Østfold. Boka handlar om samanhengen mellom nyreligjøstet og ytterleggående konspirasjonsteoriar – og ganske mykje om verdas undergang. I dette foredraget fortel Eggen om korleis religion har fått eit valdsamt og uventa comeback i dette hundreåret, om korleis irrasjonelle tenkjemåtar og Internett er ein livsfarleg kombinasjon, og om utfordringane med å konstruere ein ny «religion» frå botnen av.

ROCKHEIM SCENE

INNGANG KR 150/100 FOR HEILE KVELDEN

KL. 19.00

BEATPOESI OG POETISKE HEARTBEATS

Opplesingar med Linda Klakken, Theis Ørntoft og Julian T. Brolaski. Klakken gav i 2014 ut den hardtslåande diktsamlinga *Skriv ferdig boka om livet ditt* og har tidlegare skrivne ei dokumentarbok om den amerikanske beatpoeten Lawrence Ferlinghetti. Brolaski si siste bok, *Advice for lovers*, er gitt ut på nettopp Ferlinghetti sitt forlag City Lights. Theis Ørntoft debuterte med diktsamlinga *Yeahsuiten* i 2009 og gav deretter ut *Digte 2014* i 2014.

KL. 19.30

DAGEN VI DRØMTE OM

Ei framand og skremmande verd, ikkje ulik vår eiga. Tre venner drøymmer om å få dra vidare frå mottaket, og ein dag får dei eit kart – som viser vegen ut i det ukjende. Det er berre å leggje i veg. Opplesing med Bjørn Arild Ermland.

KL. 20.00

KARTOZOLOGI – KARTMATERIALE MED NYE AUGER

Som medlem av Norsk Kartozoologisk Forening har Tor Åge Bringsværd eit uttalt mål om å arbeide for å kartleggje det skjulte og todimensjonale dyrelivet i omgjevnadene våre – nærare bestemt i kartmateriale. Bringsværd les og fortel.

KL. 20.30

MELLOM PROSA OG POESI

Forfattarparet Mona Høvring og Rune Christiansen har begge markante lyriske forfatterskap i tillegg til at dei skriv romanar. Kva er det som påverkar val av sjanger? Korleis opplever dei at ei diktsamling blir motteken kontra ein roman? Er lesarane dei same, er spørsmåla og kritikken lik? Les dei kvarandre? Samtaleleiar er Mathias R. Samuelsen.

KL. 21.30

OM TANKAR – PERFORMANCEFØREDRAG MED KURT JOHANNESSEN

«Dette merkelege som me kallar tankar, korleis ser dei ut? Korleis utviklar dei seg? Korleis kommuniserer dei? Kva forhold har tankane til det fysiske? Tankebein, tankeknær og tanketenner (...). Det vil òg vise seg at tankekannibalisme er ein naturleg del av kvardagen til tankane.» Kurt Johannesen er rekna som ein av dei mest sentrale performancekunstnarane i Skandinavia. Her framfører han performanceforedraget «Om tankar» basert på boka med same tittel.

10.05.15
SØNDAG STEMLING PÅ SISTE POST

**ADRIANSTUA,
TRONDHEIM KOMMUNES FORFATTARBUSTAD**

Fagerheim allé 99, Ringvebukta.
(Buss 3 og 4 til Ringve museum.)

Arrangementet er utendørs. Ta med varme klede.

GRATIS INNGANG

KL. 12.00

HEIME HOS

Julian T. Brolaski i samtale med sin norske
gjendiktar Leif Høgøhaug.

KL. 13.00

**Æ Å STEMLAR PÅ SISTE POST OG
SPRING I MÅL**

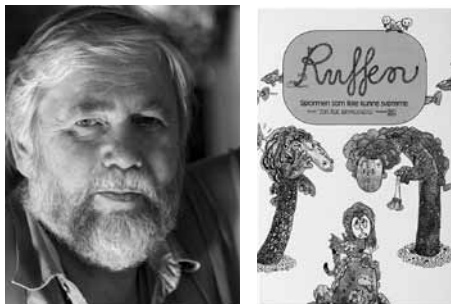
Opplesingar med Linda Klakken, Theis Ørntoft og
Frøydis Sollid Simonsen.

Litterær turorienteringsløype i sikksakk med piknik.

jeg var ei sånn jente
som var seint ute om kveldene
og aldri kom hjem igjen
jeg sykla utfor bakker
med lukkede øyne
og slåss med jenter
som tilhørte en annen gjeng
døden var bare ei blåklokke i hjertet
og det som betydde noe i livet
var det som kom
og det som virkelig betydde noe
var det som aldri kom
lurte på å dra
men visste ikke hvor
lurte på hva som venta meg
lurte på hvorfor jeg var aleine
om jeg gjorde noe feil

Frå *Mamma, kone, slave* av Linda Klakken

TOR ÅGE BRINGSVÆRD – FANTASIENS FORSVARAR

Tor Åge Bringsværd har vore aktiv som forfattar i nesten femti år. Mange av bøkene hans kan verke viltre og anarkistiske, og skrivemåten kan sjåast som eit opprør mot litteratur som er tradisjonell, realistisk og altfor bunden til kvardagsrøynda.

I 1989 skreiv Bringsværd i et essay at «Det er altså ikke virkeligheten selv som setter grenser – for virkeligheten er udefinierbar, og vårt bilde av den er i stadig forandring – men det er vår opplevelse av den som setter grensene for realistisk litteratur – den til enhver tid rådende, alminnelige virkelighetsoppfatning» (*Pustehull. 1. råk*, 1989).

Bing & Bringsværd's fabelprosa

Tor Åge Bringsværd og Jon Bing vart kjende som parhestane Bing & Bringsværd i den norske offentlegheita. Sidan midt på 60-talet kom dei saman kvar tysdag for å arbeide, eller sagt med Bringsværd's eige ord: leike. Dei debuterte saman i 1967, og samtidig lanserte dei sjangeren fabelprosa. Denne nye sjangeren skulle kunne omfatte både science fiction og det vi i dag kallar fantasy. Bing & Bringsværd samarbeidde også om manus til TV-seriar. Mest kjent er miniserien *Blindpassasjer*, som NRK produserte og sende på slutten av 70-talet.

For unge i alle aldrar

Bringsværd har mykje å by på for unge lesarar. Den første boka om sjørormen Ruffen kom i 1973. Ruffen-bøkene er illustrerte av Thore Hansen. Sidan 1992 har Bringsværd skrive ein omfattande bokserie om Karsten og Petra, og dette har vorte ein av dei mest populære bildebokseriane i Noreg. Historia om femåringane Karsten og Petra har også vorte TV-serie og film. Bringsværd har gjort eit omfattande formidlingsarbeid, mellom anna har han omsett bøkene om Albert Åberg og nyomsett A. A. Milnes bøker om Ole Brumm. Bringsværd er svært oppteken av myter, segn og eventyr. Han har gitt ut eit stort og gjennomillustrert verk i tolv bind om norrøn mytologi, *Vår gamle gudelære* (utgitt 1985–1995).

Kartozoologi

Norsk Kartozoologisk Forening er ein annan komponent i Bringsværd's leikne univers. Han har eit mål om å «kartlegge det skjulte og todimensjonale dyreliv i våre nære omgivelser». Kartozoologi går ut på å studere bykart med gater, parkar og kvartal på leit etter dyrefigurar som kan teiknast opp i gatetraseane. Kven som helst kan gå på oppdagarferd i kartverda, finne dyrefigurar, teikne dei opp, sende oppdaginga inn til foreininga og søkje om å bli medlem i foreininga. Tor Åge Bringsværd er ein av tre generalsekretærar i foreininga.

MØT TOR ÅGE BRINGSVÆRD:

Torsdag 7. mai kl. 21.15 på Rockheim

Fredag 8. mai kl. 11.00 på

Babel Visningsrom for kunst. For barn

Laurdag 9. mai kl. 11 på

Trondheim kunstmuseum. For barn

Laurdag 9. mai kl. 20.00 på Rockheim

MONA HØVRING OG CAMILLA

«Jeg senka meg ned i det dampende vannet, lå der og skavt som nåla i et kompass, feilnavigert på grunn av en kraftig magnet.»

Frå *Venterommet i Atlanteren* av Mona Høvring

Laurdag 9. mai kl. 13.00

på Trondheim kunstmuseum

Om å skrive Camilla. Mona Høvring i samtale med Camilla Collett-ekspert Silje Warberg.

I fjor vart Mona Høvring nominert til Nordisk råds litteraturpris for romanen *Camillas lange netter* (2013). Camilla i tittelen er forfattaren Camilla Collett, og dei lange nettene viser til ei av Colletts mindre kjente bøker, den sjølvbiografiske *I de lange netter* (1862).

Skapande søvnløysje

Tittelen på Camilla Colletts erindringsbok *I de lange netter* viser til tallause søvnlause timar i mørkret. Collett var på denne tida kjent for romanen *Ammandens Døttre* (1854–55), vår første samtidskritiske tendensroman. Den var utgitt anonymt, men «alle» visste kven som sto bak den. Sju år seinare kom erindringsboka *I de lange netter* som gir eit unikt bilde av forfattaren og bakgrunnen hennar. Collett skriv mellom anna om oppveksten sin på Eidsvoll, om broren Henrik Wergeland, ein av dei største lyrikarane i norsk litteraturhistorie. Ho skriv også om dei sterke kjenslene ho hadde for Johann Sebastian Welhaven, ein poet som på mange måtar var eit motsykke til Camillas diktarbror, og i stadig konflikt med han.

Litteraturen som møtestad

150 år seinare går Mona Høvring i dialog med Collett sine erindringar. Boka *Camillas lange netter* er på fleire måtar ein møtestad: Først og fremst møtestet forfattarar frå to forskjellige tider. Dessutan er boka eit sjangermøte, for Høvring har tidlegare gitt ut både lyrikk og prosa, og i denne boka har ho foreina dei to sjangrane i prosalyriske tekstar. Boka er også eit språkmøte: Collett skreiv på si tids språk, som var eit slags dansk-norsk, og som dannar bakgrunnen og underlaget for Høvring si bok. Høvring debuterte på nynorsk, men skriv no eit radikalt bokmål. I 2012 fekk ho Språklig samlings pris for forfatterskapen sin. I grunngevinga står det at ho debuterte på nynorsk og no skriv eit «breibeint bokmål», at språket har høg presisjon og vekslar fint mellom sansing og refleksjon.

– I LAG KJEM VI TIL Å HA MANGE SPØRSMÅL Å STILLE

Da Trondheim litteraturfestival vart arrangert for første gong i 2003, var Peter Waterhouse blant gjestane. At Waterhouse no kjem tilbake til Æ Å Trondheim litteraturfestival, fell saman med at ein ny del av forfattarskapen blir gjort tilgjengeleg på norsk. Peter Waterhouse gav ut si første diktsamling, *Menz*, i 1984. Sidan har han gitt ut nærare tjue bøker, dei fleste utan sjangernemning. Han blir i dag rekna som ein av dei fremste samtidslyrikarane i Austerrike og er i tillegg ein aktiv omsetjar.

Waterhouse vaks opp tospråkleg med engelsk far og austerrisk mor. På grunn av farens yrke som etterretningsoffiser flytta familien mykje, og Waterhouse budde både i Singapore, England og Tyskland før han tok til med studium i germanistikk og anglistikk i Wien og Los Angeles. I 1984 tok han doktorgraden på Paul Celan. Peter Waterhouse bur i dag i Wien og Kärnten.

Året etter at Waterhouse besøkte Trondheim litteraturfestival kom debutboka *Mennsk* ut på Oktober, mens småforlaget Gasspedal gav ut *Blomster* i 2005, begge omsett av Arild Vange. At Waterhouse no kjem tilbake, fell saman med at ein ny del av forfattarskapen blir tilgjengeleg på norsk. Vange har i mange år arbeidd med å omsetje det mange ser på som hovudverket til Waterhouse: (*Krig og verden*). Når denne kjem ut på Bokvennen, er det ei stor hending. Vange står òg bak omsetjinga av *Kiselsteinplan*, som saman med *E71* (omsett av Åsa Røkkum) utgjør dei to andre Waterhouse-utgivingane denne våren, på det lokale forlaget Beijing Trondheim.

Peter Waterhouse har fått ei rekkje prisar for bøkene sine, m.a. Großer Österreichischer Staatspreis i 2012. Som omsetjar har han

motteke Österreichischer Staatspreis für literarische Übersetzung. Waterhouse sitt seinaste omsetjingsprosjekt *VERSATORIUM*, som er eit samarbeid med studentar frå instituttet for komparatistikk i Wien, fekk i 2015 den renommerte Preis der Stadt Münster für Europäische Poesie for boka *Charles Bernstein. Gedichte und Übersetzen*.

- Denne våren kjem boka di (*Krig og verden*) ut på norsk. Kva bok blir dette?

- Det er et eit vanskeleg spørsmål å svare på. Eg veit ikkje kva bok (*Krig og verden*) er. Omsetjinga er ein måte å lappe henne saman på. Eg trur ikkje boka kan representerast på ein trufast måte gjennom omsetjing, fordi det ikkje finst noko trufast trufasteheit. Omskapinga gir henne liv. Omskaping er ei ny byrjing, nærmast som Walter Benjamins *Urvernehmen*, å høyre det nytt. Denne boka ventar på ei slik fornying, ei ny byrjing, frisk utvikling. Er det ei slik bok? Handlar ho om å vere i stand til å byrje? Få tida til å stanse?

- To av dine andre bøker, *E71* og *Kiselsteinplan*, kjem også ut på norsk i vår. Desse bøkene ser ganske annleis ut enn den meir monumentale (*Krig og verden*). Korleis vil du skildre dei? Finst det relasjonar mellom dei og (*Krig og verden*)?

- *E71* blei skriven mens eg var på reise i krigssona i Jugoslavia, inn til Krajina. *Kiselsteinplan* har også ein undertittel: *For et usynlig universitet*. Setje saman grus, fragment, undervurderte partiklar, ubetydelege spor. Vedunderleg byggjematerial: ekko.

- Om du ser på dei fem titlane som no finst på norsk, føler du at dei er representative for forfattarskapen din?

- Perfekt representasjon av ikkje-representasjonabilitet. Omsetjingar er originalar.

- Du var ein av dei prominente gjestane ved den aller første Trondheim litteraturfestival i 2003. Korleis kjennest det å kome tilbake i år?

- Eg kjenner meg veldig æra over å bli invitert til Trondheim igjen. I lag kjem vi til å ha mange spørsmål å stille. Vi kjem ikkje til å finne svar, men vi vil høyre ekko.

NÅR VERDEN VISER SITT KANSKJE

Arild Vange om (*Krig og verden*) av Peter Waterhouse:

Selv om Peter Waterhouses 670 siders prosabok (*Krig og verden*) har en selvbiografisk bakgrunn, handler den ikke om et avgrenset jeg som fyller verden med seg selv, men snarere om et sjenerøst jeg som lekende og spørrende inviterer leseren med på reisen.

Jeg-personen Heinrich Cahusacs barndom og ungdom er sterkt preget av forholdet til faren, som var engelsk etterretningsoffiser eller spion. Faren forsvinner og dukker opp igjen. Ingen vet hvor han er, heller ikke moren. Sønnen vil vite hva, hvor, hvorfor, men faren kan ikke svare, kan ikke fortelle. Farens ikke-svar gjør at Heinrich utvikler helt spesielle nysgjerrighetsantenner. Også som voksen beholder han sin barnlig-forbindende tenkning: Kanskje består grensene, også den mellom liv og død, av mange ørsmå øyeblikk som langsomt har satt seg sammen i løpet av et liv? Kanskje kan grensene gå langsomt i oppløsning igjen når man stiller spørsmål ved hver enkel sammenføyning?

Torsdag 7. mai kl. 20.00 på Rockheim
Når verden viser sitt kanskje. Peter Waterhouse
(Austerrike) i samtale med Arild Vange.

Æ Å SIN FAVORITT-LYRIKKDEBUTANT 2013-2014

For fjerde gong kårar Æ Å Trondheim litteraturfestival sin favoritt blant lyrikkdebutantane. I forkant av festivalen i 2015 las det kunstnariske rådet alle dei norske diktdebutantane frå 2013 og 2014. Vi hadde som mål å finne ei debutbok som skilde seg spesielt ut. Valet fall på Kan jeg finnes i andre formater av Isabell El-Melhaoui.

Kan jeg finnes i andre formater handlar om den daglege scrollinga etter format å passe inn i. Gjennom ein serie portrett og sjølvportrett blir vi introdusert for livsverda til ei jente med fleirkulturell bakgrunn. Isabell El-Melhaoui (f. 1993) bur i Oslo, der ho studerer psykologi.

Utdrag frå juryen si grunngjeving:
Kven skal ein vere, når ein kan vere kven som helst? Diktsamlinga *Kan jeg finnes i andre formater* av Isabell El-Melhaouis undersøker ein av dannelselitteraturen sine eldste problemstillingar: Dikt-eg-et søkjer etter identitet, og finn att seg sjølv i ulike kulturelle samanhengar. Men kvar samanheng krev eit nytt sjølv, og resultatet blir ustaselege hamskifte som skapar forvirring. Løysinga blir å finne ein måte å akseptere dette på; å ikkje redusere seg sjølv til noko einskapleg og stilleståande, men heller å akseptere at ein som menneske er samansett av ulike aspekt.

Vi gratulerer Isabell El-Melhaoui!

Isabell El-Melhaoui har dessverre ikkje moglegheit til å vera til stades under festivalen, men besøkjer oss på arrangementet BOK1|BOK2 torsdag 23. april kl 19.30 på Bar Moskus i Trondheim.

BØREK 15 KR

**mannen bak kassa spør
hvor jeg kommer fra
jeg svarer norge
marokko
algerie
hvilke andre steder**

**mannen bak kassa snakker til meg på
arabisk
jeg stiller meg opp
som et spørsmålstegn
sier i don`t understand
blir flau over at jeg brukte engelsk
han sukker og legger hendene sine på
magen
lener seg litt tilbake i stolen
rekker meg en grønn
gjennomsiktig pose
med fire sitroner**

Frå *Kan jeg finnes i andre formater* av Isabell El-Melhaoui

POST-PUNK, TOPOGRAFI OG SJEKKETRIKS

Julian T. Brolaski har sidan 2001 skrive ei rekkje chapbøker (poesihefter) og debuterte på eit større forlag med boka *gowanus antropolis* i 2010. Året etter kom oppføljaran *Advice for lovers* ut på City Lights press. Brolaski bur i Brooklyn, New York, er redaktør i forlaget Litmus Press og spelar i countrybandet The Low and the Lonesome.

Brolaski sine dikt har vorte skildra som ei viltvoksende samansmelting av post-punk og radikal queer-spontanitet, med eit sterkt fokus på språk og tale. Brolaski blandar eit gamaldags engelsk med moderne uttrykk og språkstrukturar. Han utforskar ofte transseksualitet og ulike kjønnsuttrykk gjennom lingvistiske eksperiment, mellom anna ved bruk av kjønnsnøytrale pronomen, etymologi og alternativ staving.

Topografisk litteratur

I den første større boka til Brolaski, *gowanus antropolis*, skapar han eit topografisk og historisk flettverk av referansar som ikkje berre dekkjer Gowanus-området i Brooklyn, men ei heil New York-historie, ved hjelp av eit språkleg register som strekkjer seg frå Chauser til Reddit. Gowanuskanalen som renn gjennom delar av Brooklyn, er så å seie åra som renn gjennom boka. Her legg Brolaski seg opp mot tidlegare poetar med elvedikt, slik som William Carlos Williams *Paterson* og ikkje minst Walt Whitman med dikt som *Crossing Brooklyn Ferry*.

Sjekketriks

Advice for lovers er ei bok der dei klassiske poetiske førelegga er endå tydelegare. Vi kjem ikkje utanom Ovid og hans *Amores*. Død, kjærleik og seksualitet er storleikar som verkar utømmelege i poetisk samanheng – å arbeide med slike tema krev finesse

og kløkt. I Brolaski sine dikt er kjærleiken på ingen måte urisikabel, likevel overlever han, og vi står att med eit knippe råd som held vatn. Nokre gongar får vi dei som direkte tips, andre gongar som eksempel, eller noko midt i mellom, som i teksten OPEN LETTER FROM THE LIBERTINE: «Brute hearts, betake thyselfes to the noons half-lit by shades! Get off or get gone!» Hadde det ikkje vore enklare om vi tok oppmodinga?

Æ. Å Trondheim litteraturfestival er stolte over å presentere Julian T. Brolaski i Noreg for første gong.

MØT JULIAN T. BROLASKI:

Fredag 8. mai kl. 20.00 på Rockheim

Laurdag 9. mai kl. 19.00 på Rockheim

Søndag 10. mai kl. 12 ved Adrianstua

I denne stygge blekansiktverden våknet jeg opp, morgenstjernen hilste sin vandrer. Alt var så meget bedre før, disse omgivelsene avlet bekjenneren frem i meg. Vær med meg alltid... anta en hvilken som helst skikkelse... kjærlighet ligner, kjærlighet er som falkejakt.»

Utdrag frå *Advice for lovers* av Julian T. Brolaski, gjendikta av Leif Høgøhaug

OM MORGENEN – TIDLIG, fortsatt i mørke – våkner jeg og er en amøbe. Forsvinner i søvnen igjen til vekkerklokka ringer. Jeg går gjennom alle utviklingens stadier, hver morgen kryper jeg opp fra havet, ut av dyna, gror bein å gå på, beveger fingrene, reiser meg på to, tar på meg klær og blir langsomt en mer og mer kompleks organisme: Jeg pusser tennene. Alt sammen mens hjernen folder seg ut mot et stadig sterkere og mer smertefullt lys: bevisstheden. Den slår til når jeg har sittet i cirka fem minutter ved kjøkkenbordet og drukket kaffe.

Frå *Hver morgen kryper jeg opp fra havet* av Frøydis Sollid Simonsen

Jeg skriver romaner for å gi leseren en erfaring han eller hun ikke finner andre steder. For meg er altså romanen som genre en slags personlig nedtegnelse, og et slags formsystem der hendelser, objekter, refleksjoner, minner, motsetninger, glemsel osv. åpner seg mot leseren. Leseren er en gjest man ønsker velkommen inn, eller en venn man ønsker å dele noe av betydning med.

Rune Christiansen i intervju med *Vinduet* 2011

Kunst og forskning er for meg ulike måter å sanse og oppleve livet på, som kunstner har en litt mer frihet enn vitenskapen, men det betyr ikke at det en finner som kunstner har mindre relevans. Og begge har bruk for kreativitet. Jeg har skrevet en setning i boken EG ER som handler litt om dette, og den går slik: *Eg er fantasien som må til for å finna ut noko om det verkelege.*

Kurt Johannessen i intervju med tidsskriftet *Kunst* nr. 1 2015.

Æ Å DELTAKERAR 2015:

Foto: NTNU

Sara Brinch (f. 1972, busett i Trondheim) er førsteamanuensis ved Institutt for kunst og medievitenskap ved NTNU. Brinch har mellom anna forska på adaptasjon, digital litteratur, dataspel og intermedialitetsteori. Ho er leiar for «Leken litteratur», eit tverrfagleg NTNU-prosjekt som har som mål å skape større merksemd og auke kunnskapen om den nye app-baserte litteraturen.

Foto: Roger Pihl

Tor Åge Bringsværd (f. 1939 i Skien) er ein av Noregs mest produktive og fantasirike forfattarar. Bringsværd debuterte i 1967 med *Rundt solen i ring*, ei bok han skreiv saman med vennen Jon Bing. Bing & Bringsværd samarbeida i fleire tiår, og dei to var sentrale i å introdusere science fiction i Noreg, både som litteratur og på TV-skjermen. Bringsværd er forfattar eller medforfattar til eit tresifra antal bøker i dei fleste sjangrar: romanar, forteljingar, noveller, sakprosa, essays, dramatik, barne- og ungdomsbøker. Serien om Karsten og Petra er blant Noregs mest populære barnebøker og er også filma. Bringsværd har fått ei rekkje prisar, mellom anna Brageprisens heiderspris (2009) og Norsk kulturråds ærespris (2010).

Julian T. Brolaski (f. 1978 i California, USA) debuterte på eit større forlag med diktsamlinga *gowanus atropolis* i 2010 etter å ha gitt ut mindre chapbøker med poesi i ei årrekke. I 2011 kom hans hittil seinaste utgiving, *Advice for Lovers*, der han m.a. går i dialog med Ovid sin *Ars Amatoria*. Brolaski utforskar i tekstane sine transseksualitet og kjønnsrelaterte erfaringar gjennom lingvistisk eksperimentering, til dømes ved bruk av kjønnsnøytrale pronomen, etymologi og alternativ staving. Brolaski bur i Brooklyn, New York, der han også er redaktør i forlaget Litmus Press og syng/speler gitar i countrybandet Juan & The Pines.

Foto: Morten Brun

Rune Christiansen (f. 1963 i Bergen) er ein norsk lyrikar og romanforfattar. Christiansen debuterte med diktsamlinga *Hvor toget forlater havet* i 1986. I dei seinare åra har han gått meir over til å skrive romanar og har gjennom heile forfatterskapen fått svært gode kritikkar. Frå 2011 har Christiansen vore kunstnarisk leiar ved Forfattarstudiet i Bø. Han fekk Brageprisen i 2014 for sin siste roman, *Ensomheten i Lydia Ernemanns liv*. Christiansen er redaktør for Forlaget Oktober sin serie med gjendikta poesi.

Foto: Cappelen Damm

Torgim Eggen (f. 1958 i Oslo) er ein norsk forfattar, journalist og muskar. Eggen debuterte som romanforfattar med *Gjeld* i 1992. Han har skrive romanar og sakprosa-bøker. Både skjønnlitteraturen og faglitteraturen vitnar om at Eggen er engasjert i samtida og interessert i kulturhistorie. Siste bok: *Berlin. Det 20. århundrets hovedstad* (2013).

Foto: Cappelen Damm

Bjørn Arild Erstrand (f. 1965 i Mandal) er etnolog og forfattar. Erstrand starta forfatterskapen med fagbøker om norsk kystkultur, og etablerte seg snart som ein produktiv og omdiskutert barnebokforfattar. Sterke biledebøker som *Det første barnet på månen* (2009), *Glassklokken* (2010), og *Dagen vi drømte om* (2013) utforskar grensene for kva ein kan skrive om for barn. Fleire av bøkene til Erstrand har vorte nominert til litterære prisar, og i 2009 fekk han Skolebibliotekarprisen for bøkene sine for barn og ungdom.

Foto: Ralf M. Aagaard

Leif Høghaug (f. 1974, busett på Gran på Hadeland) er forfattar, gjendiktar og forlag-redaktør i Bokvennen. Han debuterte med diktsamlinga *Fama* i 2012 og gir denne våren ut eit utval gjendiktingar av Æ Å-aktuelle Julian T. Brolaski på forlaget Beijing Trondheim. Høghaug er utdanna litteraturvitar og har undervist ved Universitetet i Oslo og Forfattarstudiet i Bø.

Foto: Finn Skjelle Fallberg

Mona Høvring (f. 1962 i Haugesund) debuterte med diktsamlinga *IKK!! Ein dialog* i 1998 og har sidan gitt ut sju bøker innanfor sjangrane dikt og roman. Høvring skriv med insikt og medkjensle, tekstane hennar er både viltre og presise, nådelause og ømme. Ho har motteke ei rekkje prisar for forfatterskapen sin, og vart i 2014 nominert til Nordisk Råds litteraturpris for romanen *Camillas lange netter*. Mona Høvring voks opp på Karmøy, og bur i dag i Vestfossen.

Kurt Johannessen (f. 1960, busett i Bergen) er kunstnar og forfattar. Johannessen har gitt ut mange særegne bøker, og har jobba mykje med performance. Sidan tidleg på 80-talet har han produsert over 200 performancearbeid med visningar i Europa, Asia og Amerika. Eit stadig pågåande prosjekt er «The Hair Collection» som går ut på å samle har frå så mange menneske som mogleg rundt i verda. Johannessen har gjev ut over 70 artists books på eige forlag. Bøkene er visuelle, poetiske og humoristiske.

Foto: Heidi Furue

Linda Klakken (f. 1979 i Ålesund) er forfattar og journalist. Ho debuterte i 2010 med dokumentarboka *Den siste beatpoeten* – om den amerikanske forfattere Lawrence Ferlinghetti og beatgenerasjonen, og har sidan gitt ut diktsamlingane *Mamma, kone, slave* (2013) og *Skriv ferdig boka om livet ditt* (2014). Klakken har utdanning frå Skrivekunstakademiet i Hordaland og bur no i Oslo.

Foto: Per Kristian Nygård

Markus Lantto (f. 1973 i Masugnsbyn i Sverige, busett i Trondheim) er kunstnar, instrumentbyggjar og forfattar. Han debuterte som forfattar i 2014 med romanen *Bruken av gjedde*.

Foto: Olga Magnusson

Erica Löfström (f. 1978 i Falun i Sverige, busett i Trondheim) er forfattar og forskar ved SINTEF. Löfström har budd mange år i Trondheim. Ho debuterte som forfattar med romanen *Sex, musikk og vold* i 2013.

Foto: Heidi Furue

Isabell El-Melhaoui (f. 1993, busett i Oslo) debuterte med diktsamlinga *Kan jeg finnes i andre formater* i 2014. Boka handlar om den daglege scrollinga etter format å passe inn i. Gjennom ein serie portrett og sjølvportrett blir vi introdusert for livsverda til ei jente med fleirkulturell bakgrunn. El-Melhaoui studerer psykologi. Ho er kåra av Æ Å til den mest spennande lyrikkdebutanten i 2013–2014.

Foto: Ralf M. Aagaard

Mathias R. Samuelsen (f. 1985 i Trondheim) er forfattar, gjendiktar og redaktør. Han debuterte med *Utredning om trengsel* i 2009. Samuelsen har mastergrad i litteraturvitenskap frå NTNU, med fag frå UC Berkeley. Samuelsen er redaktør i miniforlaget Beijing Trondheim, og bur i Trondheim kommunes forfattarbustad Adrianstua. Samuelsen er med i Æ Å Trondheim litteraturfestival sitt kunstnariske råd.

Foto: Nedim Husic

Frøydis Sollid Simonsen (f. 1986, oppvaksen på Nesodden og busett i København) har utdanning frå Norsk Barnebokinstitutt forfattarutdanning og Einar Granum Kunstfagskole. Simonsen går for tida på Serieskolan i Malmö. Ho debuterte i 2013 med den kritikkroste kortprosasamlinga *Hver morgen kryper jeg opp fra havet*, der poeten sitt blikk blir brote mot den naturvitenskaplege optikken. Ho har seinare gitt ut boksingelen *Dyr, sortert etter alder* og bidrege med teikneseriar i antologien *Smuss*. Våren 2015 er ho ein av tre deltakarar på den nordiske teikneserieutstillinga *Space – en utstilling om verdensrommet*, som m.a. blir vist på Serieteket i Oslo.

Foto: Ida Lina Nyholm

Jolin Slotte (f. 1977 i Karleby, Finland, for tida busett i Trondheim) har mellom anna jobba som morsmåslærar og har skrive og regissert dramatikk for teaterframsyninga *Trotsallt*. Ho debuterte som forfattar i 2011 med romanen *Fråga aldrig varför, tvivla aldrig mer*. Slotte er aktuell med romanen *Närhelst hon kommer* (2014).

Foto: Marie G. Johnsen

Thea Selliaas Thorsen (f. 1974 i Oslo) er forfattar, omsetjar og førsteamanuensis i latin ved NTNU. Thorsen har omsett mykje av den romerske forfattaren Ovid, og ho er internasjonalt anerkjent for forskinga si på litteraturen frå antikken. Thorsen er prosjektleiar for satsinga Antikken på norsk i et samarbeid mellom NTNU og Gyldendal norsk forlag. Thorsen debuterte som skjønnlitterær forfattar med romanen *Pia Fraus* i 2004.

Foto: Lena Knutti

Arild Vange (f. 1955 i Bergen, busett i Trondheim) er forfattar og omsetjar. Han debuterte i 1990 med prosaboka *Ene og alene* og har sidan gitt ut fire diktsamlingar. Vange reknast som ein av våre fremste gjendiktarar av moderne tysk lyrikk og vart i 2009 nominert til Kritikarprisen for beste omsetjing for Franz Kafkas *Dagbøker 1909–1923*. Denne våren er Vange aktuell med to omsetjingar av Peter Waterhouse sine bøker.

Silje Warberg (f. 1987 i Bergen) er litteraturvitar og skreiv masteroppgåve om Camilla Colletts erindringsbok *I de lange nætter*. Ho er no stipendiat i nordisk litteraturvitenskap ved NTNU. Warberg er medlem av det kunstnariske rådet i Æ. Å Trondheim litteraturfestival.

Foto: Wikipedia

Peter Waterhouse (f. 1956 i Berlin, busett i Wien, Austerrike) er ein av dei fremste austerriske samtidsforfattarane. Waterhouse vaks opp i Singapore, England og Tyskland. Han studerte tysk, engelsk og filosofi i Wien og Los Angeles, og han tok doktorgraden på Paul Celans dikting. Han har gitt ut eit tjuetal bøker og er aktiv som omsetjar frå engelsk og italiensk til tysk. For forfatterskapen sin har han motteke ei rekkje prisar, seinast Großer Österreichischer Staatspreis i 2012. To av Waterhouse sine bøker har tidlegare vore gitt ut i Noreg, denne våren kjem ytterlegare tre bøker ut i norsk språkdrakt, blant anna hovudverket *Krig og verden*, omsett av Arild Vange. Peter Waterhouse deltok på den første litteraturfestivalen i Trondheim i 2003, og vi ønskjer han velkommen tilbake!

Foto: Lærke Poeseth

Theis Ørntoft (f. 1984 i Århus) er ein kritikarroste dansk poet med utdanning frå Forfatterskolen i København. Han debuterte med diktsamlinga *Yeahsuiten* i 2009 og følgde opp med *Digte* 2014 i 2014. I dei to bøkene har Ørntoft gått frå å utforske individet til å fokusere meir på fellesskapet. Ein kan lese dikta hans som økopoetisk samfunnskritikk, men òg som eit sagn etter ei samkjensle med naturen som er gått tapt. For *Yeahsuiten* fekk Ørntoft Danmarks største debutantpris, Munch-Christensens kulturlegat, og i 2014 vart han vinnar av Michael Strunge-prisen. Han spelar i bandet Klimakrisen saman med Lars Skinnebach og bur no i København.

Tekst programkatalog

Harald Nortun, Rune F. Hjemås og Janne Iren Olden.

Layout og design

Annicken Stuler & Jan Ove Iversen

Trykk

Selbutrykk

Takk til finansieringskjeldene

Trondheim kommune, Institusjonen Fritt Ord, Nordisk Kulturfond, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Torstein Erbos Gavefond, Norsk Forfattersentrum Medlemsfondet og forfattarane sine forlag.

Takk til samarbeidspartnarane

Miljødirektoratet, Babel Visningsrom for kunst, Rockheim, Trondheim kunstmuseum, Adrianstua, Bislet Bok, NTNU, Grafill, Litteratur på Blå, Cinemateket Trondheim, Kartverket Trondheim og Trøndersk forfattarlag.

Tusen takk til det kunstnariske rådet og alle dei frivillige som hjelper oss!

CLARION HOTEL BRATTØRKAIA
(FESTIVALHOTELL)

MILJØDIREKTORATEI

ROCKHEIM

NORSK
FORFATTERSENTRUM

BABEL
WISNINGSPROM FOR KUNST

APRILANSTUA
RINGVEBUKIA

TRONDHEIM
KUNSTMUSEUM

